

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Узагальнюючий результат інноваційної активності повинен коригуватися на величину ризиків, які супроводжуватимуть підприємство під час реалізації обраного типу стратегії інноваційного розвитку. Ризик, явище неоднозначне і передбачає потенційну можливість або загрозу відхилення від очікуваних результатів реалізації стратегії інноваційного розвитку. Схему оцінки та управління ризиками в процесі формування інноваційного розвитку підприємства можна представити наступним чином (рис.1).

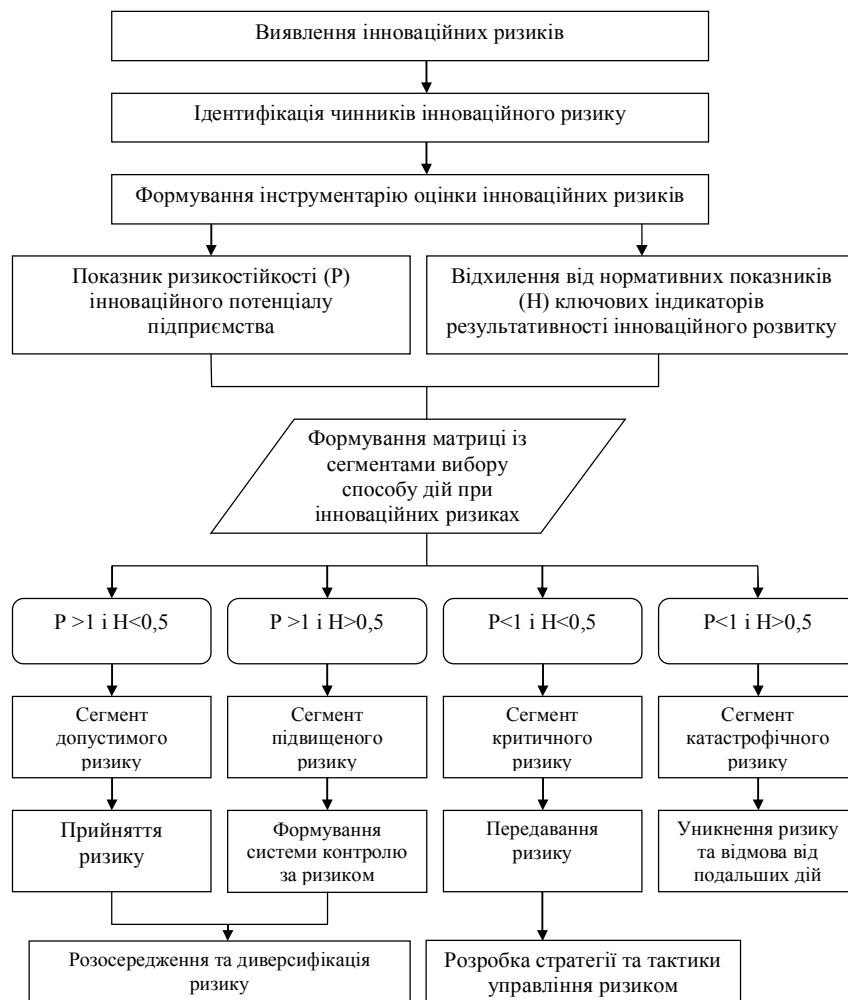

Рис.1. Схема оцінки та управління ризиками в процесі формування інноваційного розвитку підприємств

Сформована схема оцінки та управління ризиками дає можливість не тільки виявити

та ідентифікувати ризик, а й враховуючи запропонований інструментарій оцінки визначити сценарії подальших дій у різних сегментах ризику.

На першому етапі нами пропонується здійснити виявлення ризиків, що мають місце в процесі інноваційного розвитку підприємства. Слід відмітити різноманітність ризиків, які можуть мати технологічний, фінансово-економічний, ресурсний, соціальний та екологічний характер.

На другому етапі слід ідентифікувати чинники, які мають місце при різних видах ризиків інноваційного розвитку підприємства. Виділяють ризики науково – технічного характеру, фінансово-економічного характеру, маркетингового характеру, соціального характеру, екологічного характеру.

Третій етап передбачає формування інструментарію оцінки інноваційних ризиків. Нами запропоновано оцінювати ризик з урахуванням двох критеріїв – показника ризикостійкості інноваційного потенціалу підприємства (Р) та усередненого відхилення від нормативних показників (Н) ключових індикаторів результативності інноваційного розвитку. Перший показник, в науковій літературі [1, 2] визначається, як співвідношення інтегрального показника інноваційного потенціалу до інтегрального показника інноваційного ризику визначеного у балах:

$$P = \frac{ППП}{IP}, \quad (1)$$

де Р – показник ризикостійкості інноваційного потенціалу підприємства, коеф.;

ППП – інтегральний показник інноваційного потенціалу підприємства, у балах;

IP – інтегральний показник інноваційного ризику, у балах.

Поряд із цим показник інноваційного ризику є функцією груп чинників і розраховується наступним чином:

$$IP = f(R_1, R_2, R_3, R_4, R_5), \quad (2)$$

де R_1 – множина ризиків науково-технічного характеру, балів;

R_2 – множина ризиків фінансово-економічного характеру, балів;

R_3 – множина ризиків маркетингово характеру, балів;

R_4 – множина ризиків соціального характеру, балів;

R_5 – множина ризиків екологічного характеру, балів.

Інший показник – визначення відхилень від нормативних показників ключових

індикаторів результативності інноваційного розвитку, формується за результатами інтегральної оцінки різновидів ефективності і їх співставлення із нормативними показниками, що дасть можливість оцінити загальне відхилення (таблиця 1).

Таблиця 1

Схема оцінки відхилення від нормативних показників-індикаторів результативності інноваційного розвитку

Види індикаторів	Нормативний інтегральний показник	Відхилення від нормативу (+;-)
Науково-технічні	-	-
Фінансово-економічні	-	-
Маркетингові	-	-
Ресурсні	-	-
Соціальні	-	-
Екологічні	-	-
Загальний показник відхилення	-	-

За результатами оцінки необхідно сформувати сценарії подальших дій при визначеному сегменті ризику. Нами виокремлено чотири сегменти із відповідними показниками ризикостійкості та нормативних відхилень: сегмент допустимого ризику – $P > 1$ і $H < 0,5$ – слід приймати ризик на себе; сегмент підвищеного ризику – $P > 1$ і $H > 0,5$ – необхідно формувати систему контролю за ризиком; сегмент критичного ризику – $P < 1$ і $H < 0,5$ – необхідно передавати ризики в компетенцію, в тому числі і страховиків; сегмент катастрофічного ризику – $P < 1$ і $H > 0,5$ – необхідно уникати значного ризику та відмовлятися від подальших дій у сфері інноваційної діяльності.

Запропонована нами схема оцінки ризиків під час інноваційного розвитку підприємства дасть наступні можливості:

- встановити наявний ризик та визначити чинники, що його спонукали;
- оцінити ступінь ризику, визначивши ризикостійкість та відхилення від інтегральних показників ефективності інноваційного розвитку підприємства;
- визначити сегменти (зони) ризику та сформувати сценарії дій при визначеному ступені ризику;
- запобігти значним необґрунтованим капіталовкладенням та втратам в процесі реалізації стратегій інноваційного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Карпунцов М.В. Ризикостійкість підприємства / М.В. Карпунцов // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №3. – С.71–77.
2. Логвінова О.П. Оцінка ризику в інноваційній діяльності на основі критерію ризикостійкості інноваційного потенціалу підприємства / О.П. Логвінова // Вісник

Рацюк Анастасія, Машлій Галина

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні антикризове управління є однією з найбільш активно використовуваних сфер менеджменту, актуальність якого зумовлена невизначеністю зовнішнього середовища та сучасним станом більшості вітчизняних підприємств. Формування антикризового фінансового управління для підприємств, спрямоване на їх виживання і ринкову адаптацію, стає особливо важливим в умовах, коли виникають перетворення, які мають глобальний характер [1].

І. Бланк [2] вбачає в антикризовому фінансовому управлінні систему принципів та методів розробки й реалізації спеціальних управлінських рішень, які направлені на попередження та подолання фінансових криз підприємства, а також мінімізацію їх негативних наслідків.

Антикризове фінансове управління підприємством є невід'ємною складовою управління сучасним підприємством у процесі реалізації його місії, важливою передумовою майбутнього зростання, засобом перспективного бачення і вибору перспективних напрямів його розвитку й формування стратегічної концепції [3].

Основою антикризового фінансового управління є його завдання, функції та принципи. Антикризове фінансове управління підприємством спрямоване на своєчасне застосування специфічних методів та прийомів управління фінансами. Ми погоджуємось з думкою О. Шевцової, що головне завдання антикризового фінансового управління полягає в своєчасному діагностуванні фінансового стану підприємства і вживання необхідних антикризових фінансових заходів щодо попередження фінансової кризи [3]. Це дозволяє забезпечити безперервну діяльність підприємств на основі управління зовнішніми та внутрішніми ризиками, забезпечити нейтралізацію кризи.

Основними завданнями антикризового фінансового менеджменту є: проведення діагностики фінансового стану підприємства з метою своєчасного визначення перших ознак настання кризи і вживання необхідних антикризових фінансових заходів щодо попередження